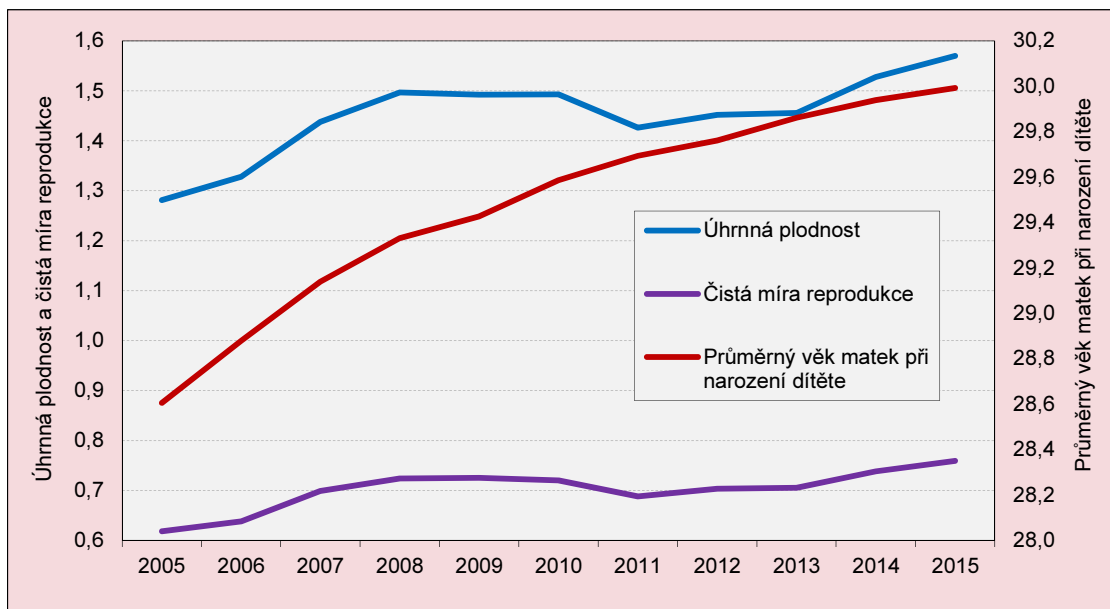

3. Ukazatele plodnosti

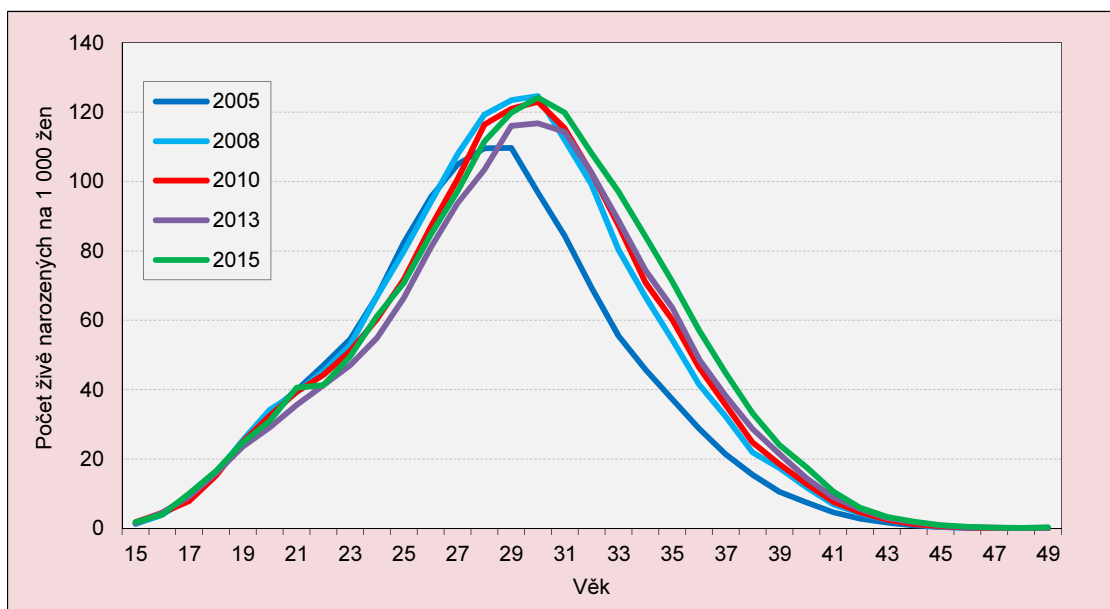
3.1 Úhrnná plodnost a plodnost podle věku žen

Vývoj úhrnné plodnosti (ukazatel intenzity plodnosti) nebyl v poslední dekádě zcela jednoznačný, v celkovém pohledu měl však rostoucí trend. Mezi roky 2005 až 2008 průměrný počet dětí na jednu ženu narostl z 1,28 na 1,50, poté dva roky stagnoval, aby se snížil na 1,43 v roce 2011. Od té doby vzrostl na hodnotu 1,57 v roce 2015. Úhrnná plodnost dosáhla v posledním sledovaném roce nejvyšší hodnoty od roku 1993.

Graf 10 Ukazatele plodnosti v letech 2005–2015

Graf 11 Míry plodnosti podle věku ženy v letech 2005–2015

Čistá míra reprodukce⁵ se vyvíjela obdobně – z 0,62 narozených dívek na jednu ženu v roce 2005 vzrostla na 0,72–0,73 v letech 2008 až 2010, následně poklesla na 0,69 v roce 2011 a poté následoval růst až na hodnotu 0,76 v roce 2015. Průměrný věk matek při narození dítěte se více dynamicky prodlužoval mezi roky

⁵ Čistá míra reprodukce vyjadřuje počet živě narozených dívek na jednu ženu, které by se při úrovni plodnosti a úmrtnosti daného roku dožily věku svých matek při porodu.

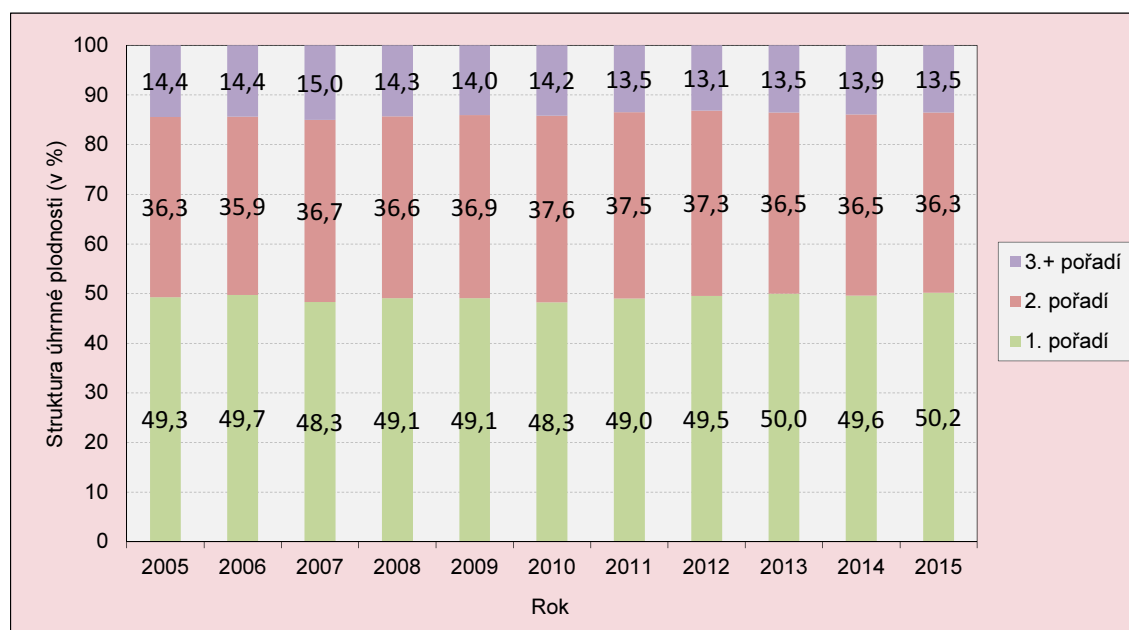
2005 až 2008 a to z 28,6 na 29,3 let, s průměrným ročním nárůstem o 0,24 roku, než v období 2008 až 2015, kdy vzrostl z 29,3 na 30,0 let, ročně průměrně o 0,09 roku (v posledních dvou letech byl průměrný roční nárůst dokonce pouze 0,07 roku). Odkládání rození dětí do vyššího věku ženy tak začíná postupně ztrácet na intenzitě.

Snížení dynamiky posunu průměrného věku matky při narození dítěte do pozdějšího věku je patrné i z měř plodnosti podle věku (viz graf 11). Vrchol křivky se posunuje směrem do vyššího věku pouze mezi roky 2005 a 2008. Nejvyšší intenzita plodnosti byla v letech 2008 a 2010 až 2015 vždy ve věku 30 let, zatímco v letech 2005 až 2007 a 2009 to bylo ve 29 letech. Intenzita plodnosti se mezi roky 2005 a 2015 snížila zejména ve věkové skupině 22–27 let, zatímco u starších věků došlo k nárůstu měř plodnosti podle věku, který byl z větší části realizován už do roku 2008. Absolutně nejvýraznější růst intenzity plodnosti byl u 32–34 letých žen – okolo 40 živě narozených dětí na 1 000 žen. Relativně nejvíce rostly míry plodnosti podle věku u nejstarších žen (od věku 37 let dvojnásobně a více). U nejmladších věkových skupin žen intenzita plodnosti stagnovala.

3.2 Plodnost podle pořadí a věku žen

Struktura úhrnné plodnosti podle pořadí se v posledních deseti letech nijak výrazně neproměnila. Intenzita plodnosti prvního pořadí tvořila 48,3 % – 50,2 % z úhrnné plodnosti za všechna pořadí, přičemž právě v roce 2015 dosáhla nejvyšší hodnoty ze sledované dekády. Úhrnná plodnost druhého pořadí tvořila 35,9 % – 37,6 % a třetího a vyššího pořadí 13,1 % – 15,0 % z celkové hodnoty úhrnné plodnosti. V absolutním pojetí byly hodnoty úhrnné plodnosti prvního, druhého i třetího a vyššího pořadí nejnižší v roce 2005, zatímco naopak nejvyšší průměrný počet živě narozených dětí na jednu ženu byl v prvním a druhém pořadí zaznamenán v roce 2015. I úhrnná plodnost třetího a vyššího pořadí byla v roce 2015 nadprůměrná v rámci sledovaného období, ale nejvyšší hodnoty bylo dosaženo v roce 2007.

Graf 12 Úhrnná plodnost podle pořadí v letech 2005–2015 (v %)

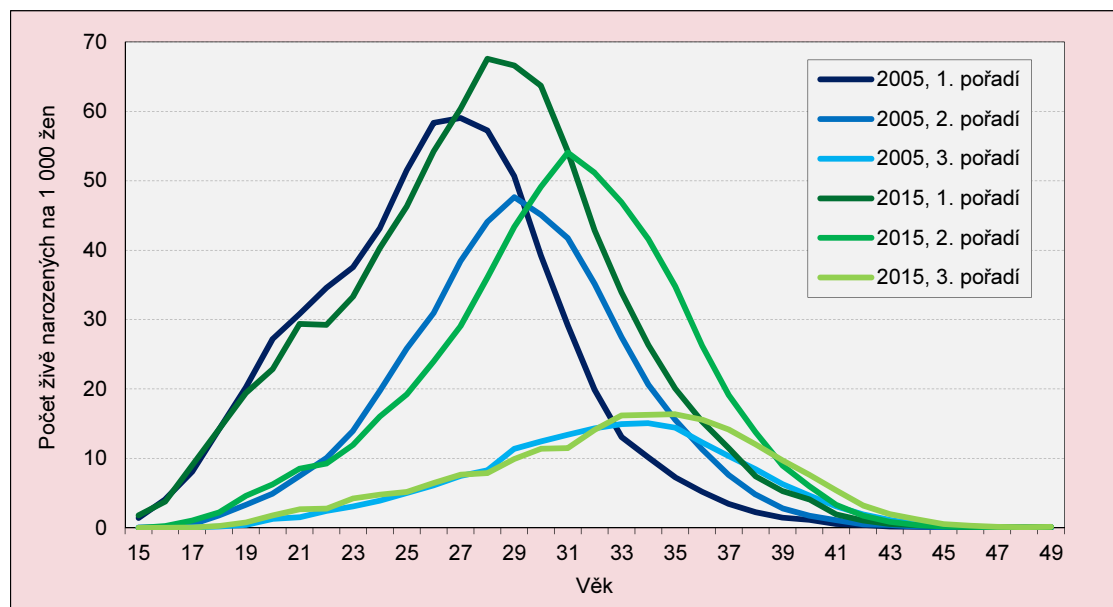
Obdobně jako u vývoje celkového průměrného věku matky při narození dítěte, tak i u jednotlivých pořadí bylo možné zaznamenat dynamičtější posun ukazatele mezi roky 2005 až 2008 než v dalších letech, když v posledních dvou letech byl nárůst nejmenší. V případě třetího a vyššího pořadí došlo dokonce v letech 2010 a 2013 k poklesu průměrného věku matek. Nejvíce se v poslední dekádě prodloužil věk matek u dětí prvního pořadí a to z 26,6 na 28,2 let (o 6,1 %). Výraznější nárůst byl zaznamenán i u druhého pořadí – z 29,6 na 31,2 let (o 5,1 %). Naopak nejméně se zvýšil u třetího a vyššího pořadí z 32,8 na 33,4 let (o 1,8 %). Průměrné věky matek podle pořadí k sobě tedy čase mírně konvergovaly.

Tab. 10 Ukazatele plodnosti podle pořadí v letech 2005–2015

Ukazatel	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Úhrnná plodnost	1,28	1,33	1,44	1,50	1,49	1,49	1,43	1,45	1,46	1,53	1,57
1. pořadí	0,63	0,66	0,69	0,73	0,73	0,72	0,70	0,72	0,73	0,76	0,79
2. pořadí	0,46	0,48	0,53	0,55	0,55	0,56	0,54	0,54	0,53	0,56	0,57
3.+ pořadí	0,19	0,19	0,22	0,21	0,21	0,21	0,19	0,19	0,20	0,21	0,21
Průměrný věk matek při narození dítěte	28,6	28,9	29,1	29,3	29,4	29,6	29,7	29,8	29,9	29,9	30,0
1. pořadí	26,6	26,9	27,1	27,3	27,4	27,6	27,8	27,9	28,1	28,1	28,2
2. pořadí	29,6	29,9	30,1	30,5	30,6	30,7	30,9	31,0	31,0	31,1	31,2
3.+ pořadí	32,8	33,0	33,1	33,3	33,3	33,2	33,3	33,3	33,2	33,3	33,4

Nejvyšší hodnoty měr plodnosti jednotlivých pořadí narození podle věku se posunuly mezi roky 2005 a 2015 do vyššího věku. U prvního pořadí to bylo z 27 na 28 let, u druhého pořadí z 29 na 31 let a u třetího a vyššího pořadí z 34 na 35 let. Výraznější změna se ale týkala snižování měr plodnosti u prvního a druhého pořadí v mladších věkových skupinách (v případě prvního pořadí u 20–26letých žen, u druhého pořadí se to týkalo 23–29letých žen) a naopak zvyšování u průměrně starých a i starších matek (první pořadí věk 27 let a více, druhé pořadí 30 let a více). V případě měr plodnosti třetího a vyššího pořadí byly změny intenzity plodnosti nejméně výrazné. S výjimkou věkové skupiny 28–32 let došlo k mírnému zvýšení měr plodnosti.

Graf 13 Míry plodnosti podle pořadí a věku ženy v letech 2005 a 2015

Průměrný meziporodní interval mezi 1. a 2. porodem se v poslední dekádě snížil z 5,3 let na 4,4 let. Nejčastější meziporodní délka byla v celém období dva roky a její zastoupení se zvýšilo z 20,0 % v roce 2005 na 29,5 % v roce 2015. Další nejběžnější délka tohoto intervalu byla 3 roky (snížení podílu z 17,7 % na 17,3 %) a 1 rok (růst z 9,8 % na 14,5 %). Zkrátila se i doba mezi 2. a 3. porodem z 7,1 let před deseti lety na 5,8 let v posledním sledovaném roce. Obdobně jako u délek mezi 1. a 2. porodem byly nejčastěji zastoupeny 2leté intervaly (nárůst z 11,5 % na 18,2 %), 3leté (také nárůst z 10,3 % na 13,1 %) a 1leté (nárůst z 10,0 % na 12,4 %). Za poklesem průměrné doby mezi 2. a 3. porodem tak stálo snížení zastoupení 4letých a delších intervalů z 67,8 % v roce 2005 na 55,8 % o deset let později.

Tab. 11 Průměrné meziporodní intervaly* v letech 2005–2015

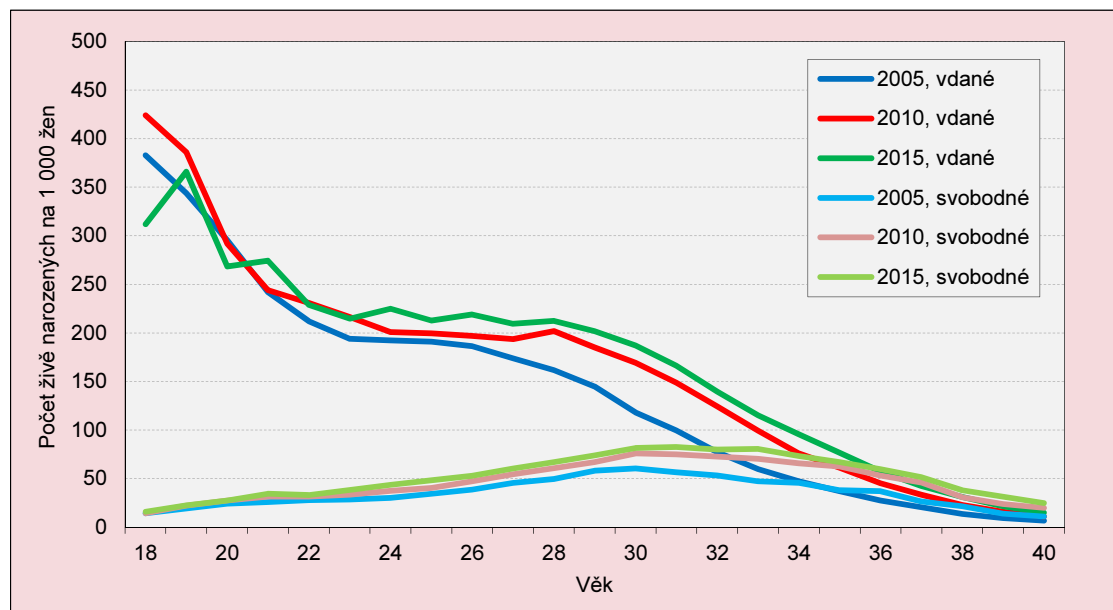
Interval mezi	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1. a 2. porodem	5,3	5,2	5,3	5,2	4,9	4,7	4,6	4,5	4,3	4,1	4,4
2. a 3. porodem	7,1	6,9	7,1	6,9	6,7	6,4	6,3	6,0	5,9	5,8	5,8

* Výpočet z absolutních počtů živě narozených z jednočetných porodů.

3.3 Plodnost podle rodinného stavu a věku žen

Míry plodnosti je možné spočítat i podle rodinného stavu ženy. Údaje o počtu živě narozených podle rodinného stavu matky jsou vztaženy ke střednímu stavu žen podle rodinného stavu (vzniká jako průměr koncového stavu k 31. 12. dvou sousedních let). Míry plodnosti svobodných podle věku se svým profilem spíše než míry vdaných podobají celkovým mírám plodnosti podle věku (viz graf 14). Nejvyšších měř plodnosti dosahovaly v roce 2015 svobodné ženy ve věkové skupině 29–34 let, o deset let dříve byl tento interval o rok posunut směrem do mladšího věku. K nárůstu intenzity plodnosti došlo mezi roky 2005 a 2015 u svobodných žen ve všech věcích, absolutně největší nárůst byl u 30–37letých žen (v každém věku o více než 20 živě narozených na 1 000 žen). Míry plodnosti se relativně více zvyšovaly u žen ve vyšším věku – například ve věku 20 let došlo k nárůstu o 13,8 %, zatímco u žen 35 letých o 75,3 %.

Graf 14 Míry plodnosti podle věku a rodinného stavu ženy v letech 2005, 2010 a 2015

Míry plodnosti vdaných žen jsou nejvyšší na začátku reprodukčního období, protože sňatek zde bývá častěji důsledkem otěhotnění. Absolutní počty živě narozených vdaným ženám v této skupině jsou ale nízké (např. ženám mladším 20 let se v roce 2015 narodilo 140 dětí). S rostoucím věkem míry plodnosti vdaných spíše klesaly, pouze okolo věku 23 až 28 let stagnovaly. Intenzita plodnosti vdaných žen se mezi roky 2005 a 2015 zvýšila téměř ve všech věcích. Absolutně nejvyšší nárůst byl patrný ve věcích věkové skupiny 28–33 let (každý věk o více než 50 živě narozených na 1 000 žen). Relativní nárůst se zvyšoval s rostoucím věkem a od věku 34 let byl více než dvojnásobný.

U rozvedených žen se míry plodnosti podobně jako u vdaných žen s rostoucím věkem snižují. Mezi roky 2005 a 2015 se jejich intenzita plodnosti také zvyšovala a to ve všech věcích s vyšší než jednotkovou četností živě narozených dětí rozvedeným ženám. Úroveň plodnosti rozvedených byla téměř ve všech věcích nižší než u vdaných žen. Ve srovnání se svobodnými ženami byla jejich intenzita plodnosti vyšší do 30 let v roce 2015 (do 27 let o deset let dříve), ale u starších žen již byla nižší.